

MÜTEAHHİTLİK VE TEKNİK MÜŞAVİRLİK SEKTÖRÜ
FİLİPİNLER ÜLKE RAPORU 2020

1- Müteahhitlik Sektörü

- a) Ülkenin Müteahhitlik Sektörüne İlişkin 2018, 2019 ve 2020 Yılı Bilgileri ile 2020-2021 Yılı Beklentileri
- b) Ülkede Kısa ve Uzun Vadede Uluslararası İhaleye Çıkılacak Önemli Projeler
- c) Projelerin Finansmanı
- d) Sektördeki İş Fırsatları
- e) Müteahhitlik Sektöründe Yabancı Firma Faaliyetlerine Yönelik Kısıtlamalar, Riskler ve/veya Avantajlar
- f) Makine, Ekipman ve Yapı Malzemesi İthalatı Yönünden Lojistik Altyapı
- g) Kalifiye İşgücü Temini
- h) Ülkede Müteahhitlik Projesi Yürüten 3. Ülkeler ve Firmaları
- i) Ülke Firmaları ile İşbirliği Olanakları (Ülke İçinde, Üçüncü Ülkelerde, vs.)

2- Teknik Müşavirlik Sektörü

- a) Ülkenin Teknik Müşavirlik Sektörüne İlişkin 2018-2019 Yılı Bilgileri ve 2020 Yılı Beklentileri
- b) Sektördeki İş Fırsatları

3- Müteahhitlik, Teknik Müşavirlik Yabancı Yatırım Mevzuatı

- a) Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Sektörünü Düzenleyen Mevzuata İlişkin Bilgi
- b) Yabancı Yatırım Mevzuatına İlişkin Bilgi
- c) Yabancı İşçi Çalıştırma, Oturma İzinleri, Vergiler Sosyal Güvenlik Giderleri ve Şirket Kuruluşlarına İlişkin Bilgi

4- Türk Firmalarının Faaliyetleri

- a) Türk Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Firmalarınca Ülkede Takip Edilen Projeler
- b) Firmaların Genel Olarak Yaşadığı Sorunlar
- c) Firma Özelinde Karşılaşılan Sorunlar

5- Görüş ve Değerlendirmeler

1- Müteahhitlik Sektörü

A) Ülkenin Müteahhitlik Sektörüne İlişkin 2018-2019 Yılı Bilgileri ve 2020 Yılı Beklentileri

2018 Yılı Bilgileri

Onaylı inşaat ruhsatlarından kaynaklı 2018 yılının dördüncü çeyreğinde toplam inşaat sayısı 40.369'a ulaşmıştır. Bu, 2017 yılında aynı çeyrekte kaydedilen 33.445 inşaat rakamına göre %20,7'lik bir artışı ifade etmektedir. İnşaat türleri arasında, konut inşaatı en yüksek (29.845 adet, toplamın %73,9'u) payı oluşturmaktadır. Bir önceki yılın dördüncü çeyreğine kıyasla, konut inşaatı sayısı 2018'in dördüncü çeyreğinde %26 artış göstermiştir. Diğer konutlar hariç olmak üzere, her tür konut inşaatı türü şu şekilde artış göstermiştir: konut kat mülkiyeti (% 106,5), dubleks/dört-katlı (% 78,3), daire/accessoria (% 27,2) ve tek tip evler (% 25,2).

Diğer taraftan, toplamın %13,6'sını oluşturan 5.491 adetlik konut dışı inşaatlar, bir önceki yılın aynı döneminde kaydedilen 4.903 inşaat rakamına göre %12,0 artış kaydetmiştir. Büyüme, aşağıdaki bina türlerinin sayısındaki artışla ortaya çıkmıştır: kurumsal, 1.267 (%52,7); endüstriyel, 664 (%19,9); ve ticari, 3.232 (%3,3).

Mevcut yapılara yapılan 1.226 adetlik ekleme (%3,0), 2017 yılının aynı döneminde kaydedilen 1.149 seviyesine göre %6,7 artış göstermiştir. Aynı şekilde, mevcut yapıların 3,807'de (% 9,4) tadilatı ve onarımı sayısı önceki yılın aynı döneminde kaydedilen 3.700 düzeyine göre %2,9 artış göstermiştir.

Çeyrek boyunca, inşaat sayısı bakımından ilk beş bölge toplamın %65,2'sini oluşturmaktadır. Calabarzon, 10.263 inşaat (%25,4) ile en büyük payı oluşturmaya devam etmiştir. 5.569 inşaat sayısı ile (%13,8) Visayas ikinci sırada yer almıştır. İlk beşteki diğer bölgeler şunlardır: 4.411 (%10,9) Luzon Merkez, 3.114 (%7,7) Ulusal Başkent Bölgesi (NCR), 2.966 (%7,3) Davao Bölgesi.

2018 yılı son çeyreğinde 122,4 milyar Filipin Pesosu (PHP) olan inşaatların toplam değeri, 2017'nin dördüncü çeyreğinde kaydedilen 81,7 milyar PHP seviyesine göre %49,8 artış göstermiştir. Toplam inşaatın % 47'sini oluşturan konut inşaatları, 57,5 milyar PHP değerindedir ve inşaat türleri arasında en yüksek olanıdır. Bir önceki yılın dördüncü çeyreğindeki 41,6 milyar PHP inşaat değerine göre % 38,3 artış göstermiştir. 53,4 milyar PHP olan konut dışı inşaatlar, toplam inşaatların %43,6'sını oluşturmuştur. Bir önceki yılın dördüncü çeyreğinde kaydedilen 34,7 milyar PHP inşaat değeri ile karşılaştırıldığında %53,8 artmıştır. Bu, sınai (%84,5), kurumsal (%66,8) ve ticari (%47,8) bina türlerinin inşaat değerlerinde çift haneli artışlardan kaynaklanmaktadır.

Link: <https://psa.gov.ph/content/construction-statistics-approved-building-permits-fourth-quarter-2018-peliminary-results>

2019 Yılı Bilgileri

2019 yılının son çeyreği itibarıyla onaylı inşaat sayısı 37.256'ya ulaşmıştır. Buna göre, 2018 yılındaki 40.369 adetlik inşaat sayısından %7,7 oranında düşüş kaydedilmiştir.

İnşaat türüne göre, konut sayısı toplam inşaat sayısının 25.869'unu oluşturmuştur. Buna göre, Filipinler'de inşaat sektörünün %69,4'ünü 2019 yılında konut yapı projeleri almıştır. Bununla birlikte 2018 yılına göre söz konusu dönemde konut yapı projelerinde de %13,3 oranında azalış yaşanmıştır.

Konut inşaatlarının %83,5'ini müstakil evler oluşturmaktadır. Buna göre, özellikle başkent Metro Manila'da yükselen yeni tip site ve apartman inşaatları ise toplam konut yapı inşaatlarının %16,5'ini kapsamaktadır. 2019 yılında gerek son dönemlere doğru yaşanan COVID-19 pandemisinin etkileri gerekse Çin ile ABD arasında yaşanan ticaret savaşlarının devam eden etkileri sebebiyle Çin menşeli firmalar tarafından özellikle yukarıda bahse konu müstakil olmayan ev inşaatları için yeni yatırımlar sadece %0,1 oranında artmıştır. Zira, son 5 yıllık dönemde Çin menşeli firmalar tarafından alınan konut yapı projeleri sayısı yıllık %10 oranında artmaktaydı.

Konut dışı inşaatlar ise 2019 yılında 6,289 adet projeden ibarettir. Bu alanda 2018 yılına göre %14,5 oranında artış gösterilmiştir. İlgili artışın en önemli nedenleri arasında başta hükümet tarafından yürütmekte olan ulaşım, alt-yapı projelerinin devamlılığı esas oluşturmıştır. Yine, alışveriş merkezi sayısındaki artış da bu rakama etki etmiştir. Bu kapsamda, 2019 yılındaki 6.289 adet konut dışı projenin %63,3'ü ticari amaçlı bina inşaatı olarak kayıtlara geçmiştir.

2019 yılında, toplam inşaat sayısının yüzde 65,9'unu oluşturan inşaat sayısı bakımından ilk beş bölge aşağıdaki gibi sıralanmıştır.

Calabarzon, 9.808 inşaat (% 26.3)
Central Visayas, 4.880 inşaat (% 13.1)
Merkez Luzon, 3.677 inşaat (% 9.9)
Ilocos Bölgesi, 3.335 inşaat (% 9.0)
Metro Manila (NCR), 2.867 inşaat (% 7.7)

Şehir düzeyinde, toplam inşaat sayısının yüzde 32,1'ini oluşturan ilk beş şehir aşağıdaki gibidir.

Cavite, 4.382 inşaat (% 11.8)
Cebu, 2.025 inşaat (% 5.4)
Laguna, 1.973 inşaat (% 5.3)
Batangas, 1.953 inşaat (% 5.2)
Bohol, 1.615 inşaat (% 4.3)

Her ne kadar başkent Manila ilk 5 şehir arasında yer almamakta ise de, Metro Manila'ya bağlı olan Cavite başta olmak üzere, Makati, Taguig, Pasig, Pasay, Cavite ve Quezon City'nin toplamda 2.108 inşaat projesi ile aldığı %7,1 pay ile Metro Manila'nın şehir olarak düşünülmesi halinde birinci sırada yer aldığı sonucuna varılmaktadır.

2019'un dördüncü çeyreğinde, inşaatların toplam değeri 116,6 milyar PhP (Filipinler Pezosu) olarak gerçekleşti. Bu değer 2018'in dördüncü çeyreğinde 126,4 milyar TL olan inşaat değerinden yüzde 8,8 azalışı işaret etmektedir. Konut inşaatlarının değeri ise 52,6 milyar PhP'dir. Buna göre, konut inşaatları değer bazında toplam inşaatların %46,7'sini oluşturmaktadır.

2019 yılında inşaat projelerinde yaşanan azalmaya bağlı olarak, inşaat maliyetlerinde fiyatlara artışlar yansımıştır. Buna göre, 2019 yılında metrekare başına 11.878 PhP inşaat yapım maliyeti tespit edilmiştir. Bu rakam, 2018 yılına göre %12 oranında fazladır. Ayrıca, konut yapı projelerinde metrekare başına fiyatlarda da yükseliş sürmüştür. Buna göre, 2019 yılında konut yapı inşaatlarında 1 metre karenin maliyeti 19.616 PhP olarak kaydedilmiştir. Ayrıca, 2019 yılında konut yapı projelerinde konutların alanı ortalama net 33,89 metre kare olarak kaydedilmiştir.

<https://psa.gov.ph/content/construction-statistics-approved-building-permits-fourth-quarter-2019-preliminary-results>

2020 Yılı Bilgileri

Filipinler hükümeti tarafından Ocak-2020 döneminde kükümet merkezi yönetim bütçesi olarak 77,4 milyar ABD Doları büyüklüğünde bütçeyi onayladı. Şüphesiz, ilgili bütçe içerisinde başta Build Build Build! adlı hükümetin ulaşım ve alt-yapı inşaat projelerini yürüttüğü eylem planı için ayrılan tutar önemli bir yer tutmaktadır. Yine, 2019 yılındaki bütçeye göre %12 oranında artış yapılmıştır.

Hükümet tarafından ülkenin altyapı harcamalarını mevcut GSYİH'nin% 5'inden 2022 yılına kadar % 6'nın üzerine çıkarılması planlanmaktadır. Ekim 2019'da hükümet, BBB programı altındaki amiral gemisi altyapı projelerinin sayısını 75'ten 100'e çıkardı. 2022 yılına kadar 38 projenin tamamlanması ve 22 projenin kısmen faaliyete geçmesi beklenmektedir.

2020 yılında bir önceki yıla göre inşaat sektörünün 2018 yılı seviyelerine ulaşacağı, 2019 yılında yaşanan gerilemeyi aşacağı ve %8 oranında büyüyeceği tahmin edilmektedir. Bununla birlikte, özellikle 2020 yılının ilk 6 aylık dönemine sekte vuran COVID-19 krizi sebebiyle ilgili büyüme tahmini daha sonra revize edilerek %5 seviyesine çekilmiştir. Öte yandan, özellikle Merkez Luzon bölgesinde hükümetin Haziran-2020 ile birlikte aldığı 3. seviye karantina (GCQ) ile birlikte inşaat sektöründe tam kapasite çalışmaya devam kararı verilmiş olması 2020 yılı ikinci çeyreğinde projelerde daha hızlı gelişmelerin yaşanacağı sinyali vermektedir.

356,96 milyar PHP değerindeki Metro Manila Metro Projesi Quezon City'deki Mindanao Ave.'den Ninoy Aquino Uluslararası Havaalanı'na uzanan 14 istasyonu kapsayan 35 km'lik bir metro hattıdır. İlk etabın inşaatının 2020 yılının ilk yarısında başlaması beklenmektedir. Projenin 2025'te tamamlandıktan sonra başkentteki trafik sıkışıklığını hafifletmesi beklenmektedir.

Önemli altyapı projelerinin hayata geçirilmesi ve doğrudan yabancı yatırımların artması nedeniyle ülkenin ulaşım sektörüne yönelik olarak önümüzdeki beş yıl içinde olumlu gelişmeler olması beklenmektedir. Filipinler, farklı alt sektörleri kapsayan geniş bir ulaştırma projeleri ağına ev sahipliği yapmaktadır. İnşaat öncesi aşamada yer alan 84 ulaştırma projesi bulunmaktadır ve bu projeler hazırda bekleyen toplam inşaat projelerinin %81'inden fazlasını oluşturmaktadır. Hazırda bekleyen büyük ulaşım projelerinden bazıları Yeni Manila Uluslararası Havaalanı, Makati Şehri Metro Projesi ve Metro Cebu Expressway Projesi'dir.

2021 yılında, PNR North 1 ismiyle Manila (Kuzey) projesinin inşaatının başlaması beklenilmektedir.

B) Ülkede Kısa ve Uzun Vadede Uluslararası İhaleye Çıkılacak Önemli Projeler

Başkent'in ulaşım ağını güçlendirmek, Mindanao'nun çatışmalardan etkilenen alanlarında erişilebilirliği ve bağlantıları iyileştirmek ve başkentteki sel riskini azaltmak için tasarlanan üç "Build, Build, Build" altyapı projesinin uygulanmasını içeren üç kredi anlaşması Japonya ile resmileştirilmiştir. Ayrıca, 2020 yılının Haziran ayında Japonya ile 75 milyar PhP tutarında yeni bir kredi anlaşması imzalanmıştır. Söz konusu kredi uzun vadeli olup, BBB! Projelerinin finansmanında kullanılacağı belirtilmiştir.

Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı (JICA) tarafından kredi verilecek bu üç projenin (the North South Commuter Railway (NSCR) Extension Project, the fourth phase of the Pasig-Marikina River Channel Improvement Project, ve the Road Network Development Project in Conflict-Affected Areas in Mindanao) değerinin 108,5 milyar PHP olduğu tahmin edilmektedir. Öte yandan, Pasig-Marikina taşkın kontrolü projesinin kredi anlaşması halen yasal olarak gözden geçirilmekte olup, Mindanao Yol Ağı Geliştirme projesinin Ulusal Ekonomik ve Kalkınma Kurumu (NEDA) tarafından onaylanmak üzere olduğu görülmektedir.

Filipinler Ulaştırma Bakanlığınca (DOTr) yürütülmekte olan gelecek dönem en önemli projelerinden birisi, Metro Manila şehiri metro projesidir. Proje bütçesi 356 milyar PhP olarak belirlenmiştir. 2025 yılında bitirilmesi hedeflenen metro projesi ile birlikte aynı zamanda, 35 MRT 10 isimli yer üstü hafif raylı sistem projesi de başlamıştır. Hafif raylı sistem 2020 yılı sonunda bitirilmesi hedeflenen bir proje olmakla birlikte 2021 yılı ikinci yarısına kalmıştır. Hafif raylı sistem projesi bütçesi 81 milyar PhP'dur.

Ayrıca, PNR North 1 ismiyle, Manila (Kuzey) projesi de önümüzdeki dönem en önemli projelerinden biridir. 2022 yılı sonunda bitirilmesi hedeflenen projenin bütçesi 149 milyar PhP'dur. Yine, Luzon Yarımadası Güney Kesimi tren yolu projesi de inşaatı başlamış olan bir proje olup, 628 milyar PhP bütçesi ile 2023 yılı sonunda bitirilmesi hedeflenmektedir. Öte yandan, Mindanao Yarımadasında yürürlükte olan demir yolu hattının 1. Fazı da inşaat aşamasına geçmiş olup 2022 yılı sonunda bitirilmesi planlanmaktadır. 1. Faz için bütçe 71 milyar PhP olarak belirlenmiştir.

Havalimanlarına ilişkin olarak DOTr tarafından Yeni Manila Havayolu Projesi 735 milyar PhP maliyeti ile 2025 yılı sonunda kadar bitirilmesi beklenen bir proje olarak yerini almaktadır. Ayrıca, Ninoy Aquino Havalimanı modernizasyonu da 2024 yılı sonuna kadar tamamlanması planlanan bir projedir. Proje bütçesi 76 milyar PhP olarak belirlenmiş ve inşaat süreci başlamıştır. Yine, Panay-Guimaras Negros Bridge projesi için de 2024 yılı son teslim tarihi olarak belirlenmiş ve 189 milyar PhP ayrılmıştır. İlgili projelerin inşaatı henüz başlamamış olup ihalesi için talep toplama tarihleri beklenilmektedir.

DPWH tarafından köprü ve otoyol inşaatları için önümüzdeki dönemde, Bataan-Cavite Interlink Bridge Projesi hayata geçirilmesi planlanmaktadır. 2025 yılında projenin sonuçlandırılması hedeflenmektedir. Bu kapsamda, 175 milyar PhP bütçe ayrılmıştır. 2024 yılı sonunda bitirilmesi planlanan diğer önemli otoyol projeleri ise Cebu Mactan Bridge ve Coastal Road Construction of Cebu'dur. İlgili projelere toplam 189 milyar PhP bütçe ayrılmıştır.

Önemli baraj ve diğer enerji projeleri kapsamında; Centennial Water Source-Kaliwa Baraj Projesi 2024 yılı sonu için, Kanan Baraj Projesi 2026 yılı sonu için bitirilmesi planlanan projelerdir. Henüz bu projeler için ihale ilanı yapılmamıştır. Ana yükleniciler de belli değildir. Bu iki projenin toplam bütçesi 46 milyar PhP olarak belirlenmiştir.

Filipinler, Çin ile 4,37 milyar PHP değerinde Chico River Pump Irrigation Project ve 12,2 milyar PHP değerinde New Centennial Water Source-Kaliwa Dam için iki kredi anlaşması imzalamıştır. Başkan Duterte'nin geçen yıl Kasım ayında başkanlık ettiği NEDA Kurulu tarafından onaylanan 35 büyük "Build, Build, Build" altyapı projesinden 12'si Çin kredileri ve hibeleri ile finanse edilecektir. Duterte'nin 2022'de sona erecek görev süresi sonuna kadar 75 altyapı projesini hayata geçirilmesi hedeflenmektedir. Çin tarafından finanse edilen en büyük proje 175,32 milyar PHP değerinde Metro Manila ile Bicol'ü birbirine bağlayan Philippine National Railways (PNR) South Long-Haul projesidir. Çin tarafından finanse edilecek olan diğer büyük bir proje de Orta Luzon'daki iki liman bölgesini birbirine bağlayan 50,03 milyar PHP değerindeki Subic-Clark Demiryolu projesidir.

C) Projelerin Finansmanı

Daha fazla ülke ve çok taraflı kalkınma kurumları, ülkenin altyapı oluşumuna katılım konusundaki artan ilgiyi gösterdikçe, hükümetin devletten-devlete finansman ve operasyonların özel sektör tarafından yönetimi için kullanılacak olan hibrit PPP projelerini artırması muhtemeldir. PPP projelerine aşağıdaki linkten ulaşmak mümkündür:

Public and Private Partnership (PPP) projects

Link: <https://ppp.gov.ph/list-of-projects/>

Duterte, kötü durumdaki Manila havalimanı ve güneydeki Mindanao adasındaki demiryolu hattını da kapsayan 23 milyar dolar değerinde 29 projenin ihalesini onaylamıştır. Diğer projeler arasında limanların, yolların, demiryolu hatlarının ve sulamaların iyileştirilmesi yer almaktadır.

Duterte hükümeti, altyapı projelerinin çoğunun borçlanma ile finanse edildiği önceki Aquino yönetimine kıyasla BBB Programının çoğunu resmi kalkınma yardımları ve ulusal bütçe (Bütçe ve Yönetim Bakanlığı 2018) (vergi gelirleri) aracılığıyla finanse etmeyi amaçlamaktadır. Yukarıda bahse konu Kamu-özel sektör ortaklığı (PPP) anlaşmaları da finansmana yardımcı olmaktadır. Öte yandan, Duterte yönetiminde ağırlık kalkınma yardımları ve bütçeye verilmekle birlikte özellikle Çin ve Japon sermayeli finans kuruluşlarında uzun vadeli kredilerde de temin edilmektedir. Yaklaşık 2 Trilyon Php tutarındaki 58 BBB! projesi çok taraflı uluslararası kuruluşlar, bütçe ve kalkınma kredileri ile finanse edilirken, diğer 42 projenin banka finansmanı uygun görülmüştür. Bu projelerin 29 adetinin ihalesi onaylanmıştır.

"Build, Build, Build" projeleri için bkz: <http://www.build.gov.ph/Home/Projects>

2011'den 2016'ya kadar olan 5 yıllık dönem için Asya Kalkınma Bankası (ADB)'nin Filipinler'e, Ülke Operasyonları İş Planı-Country Operations Business Plan (COBP) kapsamında gerçekleştirdiği fiili kredi onayları, sürdürülebilir ve iklim esnek altyapısı için 1,45 milyar ABD doları, iyi yönetim ve finans için 2,57 milyar ABD doları, istihdam ve eğitim için 300 milyon ABD doları olmuştur. Bu arada, 2018-2020 yılları arasındaki 3 yıllık dönemi kapsayan yeni COBP çerçevesinde, sürdürülebilir altyapı ve kalkınma için 1,9 milyar ABD doları, bölgesel kalkınma ve finans için 1,2 milyar ABD Doları ve insani gelişme için 900 milyon ABD Doları finansman sağlayacaktır. Hali hazırda, Asya Kalkınma Bankası, kamu-özel sektör işbirliği (PPP) projelerinde en önemli işbirliği kuruluşu olarak yer almakta olup, 2018-2020 yılları için planlanan 1,9 milyar ABD Doları tutarındaki kredilendirme planının 800 milyon ABD Doları 2019 yılında, 500 milyon ABD Doları 2020 yılı içerisinde gerçekleştirilmiştir. Buna göre, sürdürülebilir altyapı ve kalkınma için planlanan 1,9 milyar dolarlık kredi paketinin 1,3 milyar doları kullanılmıştır.

ADB'nin Filipinler için Sovereign Lending Program kapsamında, 2017 için 920 milyon ABD Doları, 2018 400 milyon ABD Doları, 2019 için 1,4 milyar ABD doları ve 2020 için 1,36 milyar ABD doları tutarında fon onaylamıştır. ADB'nin Sovereign Lending Program'ı için uygun olan projeler arasında şunlar sayılabilir: the Davao Public Transport Modernization Project (USD 70 million), Expanding Private Sector Participation in Infrastructure Sub-Program 2 (USD 300 million), Inclusive Financial Sector Development Program (USD 300 million), Secondary Education Support Project (USD 300 million), Metro Manila Transport Project (USD 100 million), Metro Manila Water Supply Project (USD 200 million), Central Spine Connectivity Project Phase 1 (USD 100 million), Mindanao River Basin Flood Control Project (USD 160 million) and the Expanded Social Assistance Project (USD 300 million).

Güçlü ekonomik büyüme ve kalkınma finansmanı ile desteklenen Filipinler, altyapı projelerini geçmişte olduğundan daha fazla finanse edebilmektedir. Altyapı gelişimi için Asya Kalkınma Bankası (ADB) ve Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı (JICA) tarafından uluslararası kalkınma finansmanı yapılmaktadır. Çin'in Belt and Road Initiative (BRI) inisiyatifi ve Filipinler'in üyesi olduğu Asya Altyapı Yatırım Bankası'nın (AIIB) kurulması, ülkedeki altyapı projeleri için yeni fon kaynağı yaratabilecektir.

D) Sektördeki İş Fırsatları

Altyapı birikimi, son yıllarda görülen güçlü ekonomik büyümeyi sürdürmek ve bu ilerlemeyi daha kapsayıcı hale getirmek için hükümetin ana itici gücü arasında yer almaktadır. Ekonomik yöneticiler, bu yönetimin, ticaret akışını kolaylaştırarak, bağlantılı altyapı vasıtasıyla bölgede kalkınmayı hızlandırmaya yönelik odaklanarak ve turizm faaliyetlerini destekleyerek, ülke için Altyapının Altın Çağını yaratmayı öngörmektedir.

Hükümet, bu nedenle altyapı harcamalarını, 2020 yılında başlayarak 2022 yılına kadar gayri safi yurtiçi hasılanın (GSYH) en az % 7,2'si düzeyine yükseltmeyi planlamaktadır. Kamu-Özel Sektör Ortaklığı Merkezi'ne göre, bu durum önümüzdeki altı yıl içinde 8 trilyon PHP harcamayı gerektirecektir. Filipin ekonomisinin 2018'de %6,2 ve 2019'de %6,5 büyümesi, inşaat, kamu altyapısı ve dayanıklı ekipman yatırımlarının yanı sıra güçlü iç tüketimden kaynaklanmaktadır. Bunun ileriki yıllarda da devam edeceği öngörülmektedir.

Filipinler, altyapı kalitesi ve altyapı harcaması açısından Güneydoğu Asya'da en kötü durumda olan ülkelerdendir. Duterte yönetimi, dönem sonuna kadar mevcut kamu harcamalarının GSYİH oranını % 5,1'den % 7,4'e artırmayı taahhüt etmektedir.

Filipinler İnşaat Sanayi Otoritesi (The Construction Industry Authority of the Philippines - CIAP), 2020'den başlayarak 10 yıllık dönemde en az 40 trilyon PHP değerinde yerli inşaat harcamasının yapılacağına ilişkin bir yol haritası kabul etmiştir.

Filipinler İstatistik Kurumu'ndan alınan verilere göre, 2019'de inşaat harcamaları %8,1 azalarak 116,1 milyar PHP düzeyine inmiştir. Hükümet, Başkan Rodrigo R. Duterte'nin altı yıllık görev süresinin biteceği 2022'ye kadar büyük altyapı projeleri için en az 8 trilyon PHP harcamayı hedeflemektedir. 2019 yılındaki azalışta ilgili dönemde Çin'de başlayan COVID-19 pandemisi önemli rol oynamıştır. Zira, Çin'in Filipinler'de en önemli müteahhit ülke konumunda olduğu malumlarıdır.

E) Müteahhitlik Sektöründe Yabancı Firma Faaliyetlerine Yönelik Kısıtlamalar, Riskler ve/veya Avantajlar

Arazinin yabancı mülkiyetinde kısıtlamalar ve kamu altyapısına yapılan düzensiz yatırımlar, ülkenin tam ekonomik potansiyelini fark etmesini engellemeye devam etmektedir. Bunlara yabancı uyrukluların arazi edinmesini, kamu altyapısına yatırım yapma ve ülkenin doğal kaynaklarını kullanmalarını yasaklama da dahildir.

Filipin Anayasasının 7. Maddesi uyarınca yabancı yatırımcıların doğal kaynakların ve işletmelerin %40'ından fazlasına sahip olmaları kısıtlanmışken, doğal kaynakları elde etme ve medya sektöründeki herhangi bir şirkete sahip olma hakları sınırlıdır. Hükümetin ihale projelerinde yabancı danışmanların ihalelere katılmak için Filipinli danışman firmalarla ortak girişimlere girmesi ya da projenin bir kısmını fason olarak Filipinli danışmanlara yaptırması gerekmektedir. Müteahhit olarak kayıt yapan yabancı şirketlerin yaklaşık olarak 1 milyar PHP yatırım yapması gerekmektedir.

Devlet Başkanı Rodrigo R. Duterte, 21 Kasım tarihli 16 sayılı Memorandum Order ile çeşitli endüstrilerdeki yabancı katılımının önündeki engelleri kaldırmak için hükümet kurumlarına "acil adımlar atmaları" talimatını vermiştir.

Memorandum Order'da yer alan sektörler şunlardır: private recruitment; the practice of certain professions, where allowing foreign participation will redound to the public benefit; contracts for the construction and repair of locally funded public works; public services, except activities and systems that are recognized as public utilities such as transmission and distribution of electricity, water distribution, and sewerage systems; culture, production, milling, processing, and trading except retailing, of rice and corn and acquiring by barter, purchase, or otherwise, rice and corn and the by-products thereof; teaching at higher education levels; retail trade enterprises; and domestic market enterprises.

NEDA tarafından yayımlanması beklenen yeni foreign investment negative list (FINL)'te müteahhitlik sektörünün yer almaması beklenmektedir. Böylece özellikle "Build Build Build" kampanyasında yer alan ve yabancı kaynakla finanse edilen projelere %100 yabancı müteahhitlik firmalarının teklif vermesinin önünün açılması beklenmektedir.

Başkan Rodrigo Duterte'in, belirli inşaat projelerindeki yabancı müteahhitlerin sahiplik kısıtlamasını %25'ten %40'a çıkarmasının da sektördeki büyümenin artmasına yardımcı olacağı değerlendirilmektedir.

İnşaat sektörüne yapılan doğrudan yabancı yatırımların miktarının artmış olması, hükümetin "Build, Build, Build" programını desteklemek için yabancı sermayeyi sektöre çekmedeki çabalarını yansıtmaktadır. Bu çabalar uzun vadede sektör üzerinde olumlu bir etki yaratacaktır, çünkü kısıtlamaların azaltılması ülkeyi yabancı yatırımlar için daha cazip bir hedef haline getirecektir ve bu daha fazla yabancı sermaye girişini teşvik edecektir. Sahiplik kısıtlamalarının hafifletilmesi, ulaştırma sektöründeki projeler için daha fazla finansman kaynağı sağlayacaktır.

F) Makine, Ekipman ve Yapı Malzemesi İthalatı Yönünden Lojistik Altyapı

Yapı malzemelerine olan güçlü talebin 2020'de artması beklenmektedir. Yine, inşaat makineleri ithalatında da 2015 yılından bu yana her yıl artış yaşanmaktadır. Zira, Filipinler'de ulaştırma ve altyapı projeleri başta olmak üzere inşaat sektörü dinamik ve hızlı gelişimini

sürdürmeye devam etmektedir. 2019 yılında Filipinler'in inşaat makineleri ve aksamaları toplam ithalatı 4,8 milyar ABD Doları, yapı malzemeleri ithalatı da 2,2 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir.

Duterte yönetiminin güçlü altyapı geliştirme programının bu yıl da ekonomiyi teşvik etmesi beklenmektedir. Bütçenin ana odaklarından biri, Metro Manila dışında daha fazla gelişme sağlamak olup, 2020 bütçesinin önemli kısmı karayolları ve köprüler gibi altyapı ağının geliştirilmesine ayrılmıştır.

Bayındırlık ve Karayolları Bakanlığı (DPWH), ağ geliştirme, inşaat, bakım ve taşkın yönetimi için bütçeden en büyük tahsisi (581 milyar PHP) elde etmiştir. İlgili Bakanlığın bütçesi %25 artırılmıştır. Ulaştırma Bakanlığı (DOT), çoğu demiryolu altyapısının geliştirilmesi için ayrılacak olan çeşitli projeler için 63,5 milyar PHP tahsis etmiştir. Yine, 203,8 milyar PHP'lik tutar da DPWH tarafından hali hazırda yürütmekte olan köprü ve otoyol projeleri için ayrılmıştır. Çoğu BBB! programında yer alan ilgili projelerin aşamalarında yaşanan her tamamlanma lojistik altyapısına katkı sağlar niteliktedir.

DPWH, Filipinler'in ilk yeraltı toplu taşıma sistemi olan 35 km'lik 13 istasyonlu Metro Manila metrosunun inşası için 25,2 milyar PHP tahsis edecektir. Metro projesinin tahmini maliyetinin 355,6 milyar PHP olması ve 2025'te kısmen açıldığında yıllık 370.000 yolcu taşınması beklenmektedir. Proje inşaatı fiilen Aralık-2019'da başlamıştır. Söz konusu proje ile başkent Metro Manila'da özellikle yolcu taşımacılığında yaşanan rahatlama ile birlikte, lojistik yönünden kara yolu taşımacılığında rahatlık sağlanmış olacaktır.

G) Kalifiye İşgücü Temini

Filipinler, nitelikli işçi anlamında bol miktarda arz sahibidir. İşgücü havuzu, çok yetenekli, yüksek eğitilmiş, kolaylıkla eğitilebilen ve İngilizce konuşan bir iş gücünden oluşmaktadır. 52'den fazla üniversite ve kolej bulunmakta olup, hem orta hem de yüksek öğrenim seviyeleri için yılda 40.000 mezun vermektedir. Yetenekli ve yetkin bir işgücünün bol miktarda bulunması, operasyonların devam etmesini sağlamakta ve yabancı yatırımcılara rekabet avantajı sunmaktadır.

Hükümetin "Build Build Build" programı kapsamında, 2017'den 2026'ya kadar 16-17 trilyon PHP'ye mal olacak altyapı projelerinin, büyük olasılıkla müteahhitlik sektöründe iki milyondan fazla istihdam oluşturacağı beklenmektedir. The construction manpower development foundation (CMDP) ve Technical Education and Skills Development Authority (TESDA) birlikte bu işgücü gereksiniminin eğitim ihtiyacını gidermesi öngörülmektedir.

H) Ülkede Müteahhitlik Projesi Yürüten 3. Ülkeler ve Firmaları

Filipinler, ülke kalkınmasını geliştirmek amacıyla çeşitli ülke ve uluslararası kuruluşlardan uygun maliyette kredi ya da karşılıksız hibeler almaktadır. Söz konusu kredi ve hibelerin takibi National Economic and Development Authority of the Philippines (NEDA) tarafından Official Development Assistance (ODA) adı altında takip edilmektedir.

İlgili ODA programları kapsamında Japonya, Çin ve Singapur en çok inşaat faaliyeti yürüten ülkeler olarak gözükmektedir. Ayrıca, alt yüklenici olarak Avrupa Birliği üyesi ülkelerden de müteahhit firmalar faaliyet göstermektedirler.

2019 yılı Kasım ayı sonu itibariyle ODA kapsamında kredi ve hibe sağlayan ülkelerin başında 5,44 milyar ABD Doları (138 milyon ABD Doları hibe) tutarla ve %41,8'lik payla Japonya yer almaktadır. İkinci sırada %22,20 pay ve 3,27 milyar ABD Doları tutarla (35,7 milyon ABD Doları hibe) Dünya Bankası yer almaktadır. Üçüncü olarak ise %15,68 pay ve 2,44 milyar ABD Doları tutarla (76,6 milyon doları hibe) Asya Kalkınma Bankası yer almaktadır. ABD 905 milyon ABD Doları tutarla dördüncü sırada yer almakta olup bu tutarın tamamı hibe olarak verilmiştir. Daha sonra sırasıyla Güney Kore, Avustralya, BM, Asya Altyapı ve Yatırım Bankası (AIIB), Fransa, AB, Çin Halk Cumhuriyeti, Almanya, OPEC Uluslararası Kalkınma Fonu (OFID), İtalya, Kanada, İspanya ve Yeni Zelanda yer almaktadır.

Kalkınma yatırımlarının yaklaşık yarısı altyapı kalkındırma projelerine ayrılmaktadır. Bunu yaklaşık %25 payla sosyal reform ve toplum kalkınması, %15 payla tarım, tarım reformu ve doğal kaynaklar alanı takip etmektedir.

I) Ülke Firmaları ile İşbirliği Olanakları (Ülke İçinde, Üçüncü Ülkelerde, vs.)

Çinli yatırımcılar, Duterte yönetiminin Build Build Build programı kapsamında Filipinler'de daha fazla altyapı projesine katılmaya çalışmaktadırlar. Çin, Filipinler'in en büyük ithalat kaynakları arasında, en büyük ihracat pazarları arasında, başlıca resmi kalkınma yardım ve doğrudan yabancı yatırım kaynakları arasında yer almaktadır.

Japonya ve G.Kore gibi diğer ülkeler de yatırım projelerini takip etmektedir. Filipinler, Japonya'dan, Asya Kalkınma Bankası ve ABD merkezli Dünya Bankası'ndan büyük altyapı çalışmalarını sürdürme garantisi almıştır. Üçüncü ülke firmaları Filipinler'deki projelerin büyük kısmını Filipinli yerel müteahhitlik ve teknik müşavirlik firmaları ile gerçekleştirmektedir.

Türk müteahhitlik firmalarının Filipinler pazarına daha kolay giriş sağlayabilmesi için, Filipinler'de halihazırda faaliyette bulunan müteahhitlik ve teknik müşavirlik firmaları ile işbirliği bir zorunluluk olarak görülmektedir.

2- Teknik Müşavirlik Sektörü

A) Ülkenin Teknik Müşavirlik Sektörüne İlişkin 2018-2019 Yılı Bilgileri ve 2020 Yılı Beklentileri

Filipinlerin Kamu-Özel Ortaklık Merkezi (PPP Merkezi), ön yeterlik elde edilebilmesi için uygun müşavirlik firmalarının teklifte bulunması yönünde ilana çıkmaktadır.

Ülkenin Teknik Müşavirlik Sektörüne İlişkin 2018-2019 Yılı Bilgileri

Aşağıda, 2018 yılında yapımına başlanan ve halihazırda devam eden bazı önemli projelere ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Okul Altyapısı İçin PPP Projesi (PSIP) – Phase II

PSIP Aşaması II, 6 bölgedeki 1.895 devlet okulunda mobilya, demirbaşlar ve tuvaletler de dahil olmak üzere iki katlı, üç katlı ve dört katlı sınıfların tasarımını, finansmanını ve yapımını kapsamaktadır. (Regions I, II, III, X, CAR, and CARAGA).

Müşavirlik Firması (Lead): IMC Worldwide Ltd

Güney Entegre Ulaşım Sistemi Projesi

Entegre Taşımacılık Sistemi (ITS) Güney Terminali, 4,7 hektarlık bir alan içerisinde inşa edilmektedir. Laguna / Batangas tarafından gelen yolcuları, gelecekteki Kuzey-Güney Karayolu Demiryolu projesi (şu anda Filipin Ulusal Demiryolları), şehir içi otobüs, taksi ve diğer Metro istasyonları ile iç Metro Manila hizmetinde olan diğer ulaşım sistemlerine bağlayacaktır. Proje, yolcu terminal binaları, geliş ve gidiş bölümleri, halka açık bilgi sistemleri, biletleme ve bagaj taşıma tesisleri ve park olanaklarını içermektedir.

Özel sektör, ITS Güney Terminali'nin tasarımını, inşasını ve finansmanını ve tüm tesisin işletilmesi ve bakımını üstlenecektir. İmtiyaz sahibi aynı zamanda ticari gelişmeyi üstlenebilecek ve bunlardan elde edilen gelirleri toplayabilecektir.

Müşavirlik Firması (Lead): Ayala Land Incorporated (ALI)

Otomatik Ücret Tahsil Sistemi

Proje, eski manyetik tabanlı bilet sisteminin devre dışı bırakılmasını ve LRT Line 1 ve 2'de ve MRT Line 3'te temelden temassız akıllı kart teknolojisine geçilmesini ve gelir dağılımını gerçekleştirecek merkezi bir arka ofisin kurulmasını içermektedir. Özel sektör, ücret toplama sistemini çalıştıracak ve yönetecektir.

Müşavirlik Firması (Lead): RebelGroup International BV

Güneybatı Entegre Ulaşım Sistemi (ITS) Projesi

Entegre Ulaşım Sistemi (ITS) projesinin Güneybatı Terminali, 4,59 hektarlık bir alan içinde inşa edilecektir. Cavite tarafından gelen yolcuları, gelecekteki LRT Line 1 Güney Uzantısı, şehir içi otobüs, taksi ve Metro Manila için hizmet eden diğer kamu taşıma araçları gibi diğer ulaşım sistemlerine bağlayacaktır. Proje, yolcu terminal binaları, geliş ve gidiş bölümleri, halka açık bilgi sistemleri, biletleme ve bagaj taşıma tesisleri ve park olanaklarını içermektedir.

Özel sektör, ITS terminalinin tasarımını, yapımını ve finansmanını ve tüm tesisin işletilmesi ve bakımını üstlenecektir. Aynı zamanda ticari gelişmeyi üstlenebilecek ve bunlardan elde edilen gelirleri toplayabilecektir.

Müşavirlik Firması: MWM Terminals, a consortium of Megawide Construction Corp. and WM Property Management Inc.

Bulacan Toplu Su Arzı Projesi

Proje, tüketicilerin artan su ihtiyacını karşılamak, mevcut hizmet alanı kapsamını genişletmek ve hizmet verilen hane halkını artırabilmek için Bulacan'ın çeşitli su bölgelerine arıtılmış toplu su sağlayacaktır. Özel sektör, nakliye, ayrıntılı tasarım ve inşaat ile nakliye tesislerinin, arıtma tesislerinin ve su kaynağının bakımını üstlenecektir.

Müşavirlik Firması (Lead): IMC Worldwide Ltd

2020 Yılı Beklentileri

Aşağıdaki projelerin teknik müşavirlik firmalarımız için fırsatlar sunduğu değerlendirilmektedir:

Angat Hidroelektrik Santrali (AHEPP) Projesi #4 ve #5 Yardımcı Rehabilitasyonu, İşletimi ve Bakımı

Uygulama Ajansı: Metropolitan Waterworks and Sewerage System (MWSS)

Merkezi Luzon Link Expressway (CLLEX) Faz 1 O&M ve Faz 2

Uygulama Ajansı: Department of Public Works and Highways (DPWH)

Cebu Hızlı Otobüs Transit Hatı (BRT) Operasyon ve Bakım Projesi

Uygulama Ajansı: Department of Transportation (DOTr)

Filipin Genel Hastanesi (PGH) Diliman O&M PPP Projesi

Uygulama Ajansı: University of the Philippines (UP)

Aşağıda tüm projelerin yer aldığı linkler mevcuttur:

Asya Kalkınma Bankası (ADB) Proje ve İhaleleri için: <https://www.adb.org/projects>

Public and Private Partnership (PPP) projects

Link: <https://ppp.gov.ph/list-of-projects/>

"Build, Build, Build" projeleri için bkz: <http://www.build.gov.ph/Home/Project>

B) Sektördeki İş İmkanları

Önümüzdeki altı yıl içinde (2026 yılı sonu itibarıyla), kritik altyapı projelerini gerçekleştirmek için teknik müşavirlik firmaları, müteahhitler ve geliştiriciler için 8 trilyon PHP'lik bir pazar öngörülmektedir. Filipinler, yabancı müteahhit ve geliştiricilerin uzmanlık, teknoloji, operasyon yönetimi ve finansman konularında yardımına ihtiyaç duyacaktır. Önümüzdeki birkaç yıl içinde ülkenin, Bataan'ı Calabarzon'a bağlayan ve çok uzun süredir önerilen Circumferential Road 10 olarak adlandırılan 20 kilometrelik köprüleri ve Visayas'ı Mindanao'ya bağlayan bir köprüyü hayata geçirmesi öngörülmektedir. Bütçe Bakanlığı, bu yönetimin amacının altyapı birikimlerini yerine getirmek ve altyapı için GSYİH'nın % 7'sini hedeflemek olduğunu ifade etmektedir.

Duterte yönetimi, havaalanlarının modernizasyonuna, yenilenmesine ve yeni havalimanlarının açılmasına yönelik ciddi planlar yapmaktadır. Manila Körfezi bölgesi en az üç uluslararası havalimanına ihtiyaç duymaktadır. Clark'taki uluslararası havaalanı Kuzey Luzon'a bir geçit olarak hizmet edecek, ardından Calabarzon'daki bir havaalanı Güney Luzon'a gidenler için uluslararası bir geçit olacaktır. Öte yandan NAIA'nın hava trafiğini azaltmak için bir ikiz havalimanına ihtiyacı olacaktır.

Filipinler hem yabancı hem de yerel yatırımcıları, altyapı, eğitim, konut, ticaret, güvenlik, ulaşım ve buna benzer bir çok alanda üstlenilebilecek proje imkanları sunmaktadır. Hükümet, Altyapı Hazırlama ve İnovasyon Tesisi - Infrastructure Preparation and Innovation Facility (IPIF) kapsamında desteklenecek bir öncelikli proje listesi belirlemiştir. Devam etmekte olan 5 milyon dolarlık bir teknik yardım hibesi, hükümetin bu projeler için uzmanları işe almasına yardımcı olmakta ve uygulayıcı kurumlardaki proje yönetimi ve izleme sistemlerini güçlendirmektedir.

Filipinler'in "Build, Build, Build" programına verdiği önem ve ciddiyet projelerin tamamlanması için kritik değerdedir. ADB, bu projeleri hazırlarken Filipinler'in kapasitesini artırmaya ve takımadalarda yaşayan Filipinlilerin ülkenin güçlü büyümesinden faydalanmasını sağlamaya yönelik riskleri yönetmeye kararlı görünmektedir.

ADB'nin tahminlerine göre, IPIF kapsamında geliştirilecek projeler, 2019 ve 2024 yılları arasında ülkenin gayri safi yurtiçi hasılasına 10 milyar dolar katkı sağlayacaktır. Uygun altyapı, insanların iş, pazar, eğitim, sağlık hizmetleri, konut ve diğer hizmetlere erişimini sağlayacaktır. Bu onların yaşam standartlarını yükseltecek ve özellikle hızlı büyüyen alanlarda iş potansiyelini ve ekonomik fırsatları artıracaktır. Bu proje, Filipinler'in potansiyelini fark etmesine ve rekabet gücünü artırmasına da yardımcı olacaktır.

IPIF tarafından finanse edilecek bu altyapı projeleri arasında şunlar yer almaktadır: the Davao-DIgas segment of the Mindanao Railway, the Philippine National Railways-South Line's commuter and long-haul segments, Laguna Lakeshore Road Network.

3- Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Sektörünü Düzenleyen Mevzuata İlişkin Bilgi

Duterte yönetiminin sektördeki mevcut % 60'lık Filipinli ortak ihtiyacını azaltarak inşaat sektöründeki yerellik zorunluluğunun hafifletilmesine yönelik çabalar, 8 trilyon PHP değerindeki altyapı yatırım atağı için ciddi bir göstergedir. Başkan Duterte, ayrıca, uluslararası yatırımcılardan büyük altyapı hamlesi için daha fazla destek bulmaktadır. Başkan Duterte'nin iş dünyası tarafından tamamen desteklenen altyapı geliştirme konusuna odaklanması göz önüne alındığında, altyapı projelerinin etkin ve zamanında uygulanabileceği bir ortam yaratılması gerekecektir. Adil rekabeti zayıflatan kurumlardan biri, yabancı müteahhitlerin sahipliğini kısıtlayan Filipin yasasında hiçbir şey bulunmamasına rağmen, dış yüklenicilerin akreditasyonunu %40'la sınırlayan Filipin Müteahhitler Akreditasyon Kurulu (PCAB)'dir.

Müteahhitler Lisans Kanunu ya da 1746 sayılı Başkanlık Kararnamesi'nde değiştirilen 4566 sayılı Cumhuriyet Yasası (RA), ülkedeki bütün müteahhitlerin önce ülkede inşaat taahhüdünde bulunmadan önce bir PCAB lisansı almasını zorunlu kılar. Fakat en yeni Dış Yatırım Negatif Listesi'nde, inşaat sözleşmelerine bazı sınırlamalar getirilirken, bunlar sadece yerel olarak finanse edilen projelerin inşası ve onarımı ve savunma ile ilgili yapıların inşaatı için verilen sözleşmeler içindir.

Geçmişte 4566 sayılı cumhuriyet yasasında, yabancı müteahhitler için düzenli yükleniciler olarak lisanslandırılması gereken Dörtlü A veya AAAA'nın uygulanması da dahil olmak üzere açıklama talep edilmektedir. AAAA kategorisi, yabancı müteahhitlerin %100 yabancı sermayeyle giriş yapabilmeleri için en azından 1 milyar PHP yatırım yapmasını gerektirmektedir. Bu kategoriden başka bir kategoride ise, yabancı şirketler en az %60 oranında Filipin ortak bulması şartı nedeniyle, PCAB'den lisans alamamaktadırlar. DTI, %100 dışa açılmış yüklenicilerin özel şekilde katılması için müteahhitlerle ilgili Lisans Kanununun

uygulama kurallarını ve düzenlemelerini değiştirmeye çalışmış ancak bugüne kadar herhangi bir ilerleme kaydedilememiştir. Ticaret ve Sanayi Bakanlığı'nın bağlı bir kuruluşu olan Filipinler'in İnşaat Sanayi Otoritesi (CIAP), inşaat sektörünü daha fazla yabancı yükleniciye açmak için Dörtlü A (Quadruple A) lisans kategorisi eşliğinin düşürülmesine çalışmaktadır.

Bu arada, gerekli sermaye yapısına gerek duyulmaksızın daha küçük yükleniciler, PCAB tarafından özel lisansların verilmesiyle ülkede halen iş yapabilmektedirler. 1 milyar PHP eşğini düşürmek, inşaat izni almak için gerekli sermayeye sahip olmayan daha fazla yabancı şirketlerin normal müteahhitler gibi inşaat izinleri almalarına ve %100 sermayeyle projelere dahil olmalarına imkan sunacaktır.

Cumhurbaşkanı Duterte, ülkenin rekabet gücünü artırmak için sınırlı yabancı katılımı olan sekiz yatırım alanı üzerindeki kısıtlamaları kaldırmak veya kolaylaştırmak için Ulusal Ekonomik ve Kalkınma Kurumu (NEDA) Yönetim Kurulu'na 16 nolu Memorandum Order aracılığıyla talimat vermiştir. Esneklik sağlanacak bu alanlar arasında, yerel olarak finanse edilen kamu işlerinin inşası ve onarımı için sözleşmeler de bulunmaktadır.

A) Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Sektörünü Düzenleyen Mevzuata İlişkin Bilgi

Mevzuat: <http://www.gppb.gov.ph/downloadables/forms/GPM%20-%20Vol.4.pdf>
Standartlar: <http://www.chanrobles.com/republicactno6541.htm>
<http://www.gppb.gov.ph/laws/laws/CPESGuidelines2011.pdf>

B) Yabancı Yatırım Mevzuatına İlişkin Bilgi

11. Regular Foreign Investment Negative Listesi, 2015 yılında Başkan Benigno Aquino III tarafından onaylanan önceki listeye göre biraz daha kısadır. Şimdi bu liste artık internet işletmeleri de dahil olmak üzere 5 yatırım alanının ve faaliyetinin %100'e kadar yabancı mülkiyetine izin vermektedir. Diğer önemli değişiklikler arasında, 7718 sayılı Yasa kapsamında yer alan altyapı veya kalkınma projeleri ve yabancı fonlu veya yardımlı uluslararası rekabete açık ihale yapılması gereken projeler hariç yabancıların yerel olarak finanse edilen kamu işlerinin yapımı ve onarımı için sözleşmelerin % 40'ına sahip olmalarına izin verilmesi yer almaktadır.

<https://www.officialgazette.gov.ph/2018/10/29/executive-order-no-65-s-2018/>

1991 tarihli Yabancı Yatırım Yasası

Aynı zamanda, 1991 Yabancı Yatırım Yasası olarak da bilinen 8179 sayılı Yasa tarafından değiştirilen 7042 sayılı Yasa, Filipinler'deki yabancı yatırımları düzenleyen temel yasadır. Yabancı yatırımların ülkeye girişini liberalize ettiği için bu, önemli bir mevzuat olarak görülmektedir.

Mevzuat:

Link:

https://www.doe.gov.ph/sites/default/files/pdf/ocsp/foreign_investments_act_of_1991.pdf

Uygulama Usül ve Esasları:

Link : <http://www.officialgazette.gov.ph/1991/11/12/implementing-rules-and-regulations-of-republic-act-no-7042/>

<http://www.officialgazette.gov.ph/downloads/1991/11nov/19911112-IRR-RA-7042.pdf>

Doing Business in the Philippines

<https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/country/p/philippines/PHL.pdf>

C) Yabancı İşçi Çalıştırma, Oturma İzinleri, Vergiler Sosyal Güvenlik Giderleri ve Şirket Kuruluşlarına İlişkin Bilgi

Yabancı İşçi İstihdamı ve Oturma İzni Hakkında Bilgiler:

Link: [http://calabarzon.dole.gov.ph/fndr/mis/files/faq%20on%20aep\(3\).pdf](http://calabarzon.dole.gov.ph/fndr/mis/files/faq%20on%20aep(3).pdf)

Yabancı İşçi Çalıştırma Hakkında Diğer Bilgiler:

<http://www.ble.dole.gov.ph/downloads/issuances/DO%20186-17%20Revised%20Rules%20For%20The%20Issuance%20Of%20Employment%20Permits%20To%20Foreign%20Nationals.pdf>

<http://www.ble.dole.gov.ph/downloads/AEP/AEP%20JMC%20Pamphlet.pdf>

<http://www.ble.dole.gov.ph/downloads/AEP/AEP%20JG%20Pamphlet.pdf>

<http://www.ble.dole.gov.ph/downloads/AEP/AEP%20FINL.pdf>

Vergiler, Sosyal Güvenlik Masrafları ve Şirket Kurulumu Hakkında Bilgiler

Vergi ve Harçlar:

Link: <https://www.bir.gov.ph/index.php/legal-matters/tax-guide-on-philippine-taxation.html>

Şirket Kurulumuna İlişkin Bilgiler:

<https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/country/p/philippines/PHL.pdf>

4- Türk Firmalarının Faaliyetleri

Filipinler’de halihazırda Zafer Taahhüt İnşaat ve Ticaret A.Ş. tarafından 67,3 milyon ABD Doları değerinde ABD Elçiliği İnşaatı ve Renovasyon İşleri projesi alt yüklenici olarak alınmıştır. Söz konusu proje, proje planının iptal edilmesi nedeniyle 2020 yılı itibarıyla henüz hayata geçirilememiştir.

4- Görüş ve Değerlendirmeler.

Genel olarak Türk müteahhitlik ve teknik müşavirlik firmaları Filipinler’de aktif olarak yer almamaktadırlar. Bunda Filipinler’de yabancı şirketlerin faaliyetlerine getirilen kısıtlamalar ile ülkenin firmalarımızca pek tanınmamasının da etkisi bulunmaktadır.

Ancak özellikle ciddi altyapı eksikliği çeken Filipinler’de yapılması planlanan projeler Türk müteahhitlik ve teknik müşavirlik firmalarımız için Filipinler’i önemli bir pazar haline getirmektedir. Yabancı şirketlere yönelik kısıtlamaların hafifletilmesi veya kaldırılmasına

yönelik mevzuat düzenlemelerinin de firmalarımızca yakın takip edilmesinde fayda görülmektedir.

Bununla birlikte, hali hazırda büyük inşaat projelerinin çoğunluğu Çin, Japon, Singapur ve ABD’li firmalar tarafından inşaa edilmekte veya ihalesi alınmaktadır. Bu kapsamda, firmalarımızın bireysel çabalarından ziyade müşavirlik heyetleri yolu ile toplu halde ve bilhassa kamu kurumları nezdinde bilinilirliğini artırmasının pazara girişte etkin bir araç olacağı değerlendirilmektedir.